

ΕΝΟΤΗΤΑ 4Η

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφορικές προτάσεις ονομάζονται οι προτάσεις που εισάγονται με τις αναφορικές αντωνυμίες και τα αναφορικά επιρρήματα.

Οι αναφορικές αντωνυμίες είναι οι εξής:

α) που

β) ο οποίος, η οποία, το οποίο

γ) όποιος, όποια, όποιο ή ό,τι (ή οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε)

δ) όσος, όση, όσο

Τα αναφορικά επιρρήματα είναι τα εξής:

α) όπου, οπουδήποτε, εκεί που (δηλώνουν τόπο)

β) όποτε, οποτεδήποτε, τότε που (δηλώνουν χρόνο)

γ) όπως, καθώς (δηλώνουν τρόπο)

δ) όσο, οσοδήποτε (δηλώνουν ποσό)

Παραδείγματα

- Ήταν δύσκολος ο χρόνος που έφυγε.
- Το βουνό το οποίο βλέπετε είναι το ψηλότερο της περιοχής.
- Μπορείς να κάνεις ό,τι θες.
- Έριξε τόση βροχή όση δεν είχε ρίξει σε ένα χρόνο.
- Όπου υπάρχει καπνός, υπάρχει και φωτιά.
- Έλα από το σπίτι όποτε μπορέσεις.
- Θα γίνουν τα πράγματα όπως τα κανονίσαμε.
- Πρέπει να μείνεις εδώ όσο χρειάζεται.

Οι αναφορικές προτάσεις χωρίζονται σε **δύο κατηγορίες** ανάλογα με το συντακτικό τους ρόλο μέσα στο λόγο. Έτσι υπάρχουν:

α) οι **επιθετικές αναφορικές προτάσεις**, που εισάγονται με τις αντωνυμίες που και ο οποίος, η οποία, το οποίο.

β) οι **ελεύθερες αναφορικές προτάσεις**, που εισάγονται με τις αντωνυμίες όποιος, όποια, όποιο και όσος, όση, όσο, καθώς και με τα αναφορικά επιρρήματα.

ΟΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Οι επιθετικές αναφορικές προτάσεις προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό της κύριας

πρότασης.

- Όταν δε χωρίζονται με κόμμα από την κύρια πρόταση, μας δίνουν μια πληροφορία για το ουσιαστικό που είναι απαραίτητη για να το διακρίνουμε από άλλα της ίδιας ομάδας.

Στο παράδειγμα «Το βουνό το οποίο βλέπετε είναι το ψηλότερο της περιοχής» η αναφορική πρόταση επιχειρεί να διακρίνει το συγκεκριμένο βουνό από όλα τα άλλα βουνά της περιοχής. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη. Ειδάλλως θα υπήρχε ασάφεια για ποιο βουνό γίνεται λόγος.

- Όταν χωρίζονται με κόμμα από την κύρια πρόταση, απλώς προσθέτουν μια πληροφορία για ένα ουσιαστικό της κύριας πρότασης το οποίο έχει διακριθεί από άλλα της ίδιας ομάδας ή το οποίο δηλώνει κάτι συγκεκριμένο, ειδικό ή μοναδικό.

Π.χ. Η Ευρώπη, στην οποία ανήκει και η Ελλάδα, είναι η πιο πυκνοκατοικημένη ήπειρος.

Η αναφορική πρόταση του παραπάνω παραδείγματος δεν δίνει μια πληροφορία απαραίτητη για την διάκριση και την κατανόηση του ουσιαστικού «Ευρώπη», γιατί αυτό δηλώνει ήδη κάτι συγκεκριμένο και μοναδικό. Συνεπώς μας δίνει απλώς μια πρόσθετη πληροφορία.

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Οι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις μπορούν να λειτουργούν:

- ☐ ως υποκείμενο π.χ.: Όποιος ενδιαφέρεται να το δηλώσει.
- ☐ ως αντικείμενο π.χ.: Μπορείς να κάνεις ό,τι θες.
- ☐ ως κατηγορούμενο π.χ.: Εύχομαι να γίνεις ό,τι ονειρεύεσαι.
- ☐ ως επιρρηματικός προσδιορισμός:

χρόνου π.χ.: Θα έρχεστε όποτε σας καλώ.

τρόπου π.χ.: Θα γίνουν τα πράγματα όπως τα κανονίσαμε

τόπου π.χ.: Πάμε όπου θέλεις.

ποσού π.χ.: Έριξε τόση βροχή όση δεν είχε ρίξει σε ένα χρόνο

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αναγνωρίσετε στις παρακάτω φράσεις τις αναφορικές προτάσεις και να αναφέρετε το είδος τους και τη συντακτική τους λειτουργία.

- 1) Το βιβλίο που μου έδωσες ήταν βαρετό.
- 2) Θα σας επισκεφτούμε όποτε μας το επιτρέψουν οι συνθήκες.
- 3) Όποιος θέλει ας με ακολουθήσει.
- 4) Η επιτροπή η οποία ορίστηκε θα βγάλει σύντομα το πόρισμά της.

- 5) Θα πλήρωσω όσα χρήματα χρειαστούν.
- 6) Ο Κωνσταντίνος Καβάφης, ο οποίος έζησε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, είναι ένας από τους κορυφαίους Έλληνες ποιητές.
- 7) Θα καταβάλουμε κάθε προσπάθεια ώστε να εκτελεστούν τα έργα όπως έχει σχεδιαστεί.
- 8) Η έλλειψη νερού την οποία αντιμετωπίσαμε στην έρημο ήταν πραγματικά δραματική.
- 9) Με υπομονή μπορείς να κατακτήσεις οτιδήποτε επιθυμείς.
- 10) Ο σταθμός του τρένου, στον οποίο περιμέναμε, ήταν γεμάτος κόσμο.

2. Να εντοπίσετε τις αναφορικές προτάσεις και να προσδιορίσετε το είδος τους.

- α. Η Γη στην οποία όλοι κατοικούμε είναι ένας θαυμάσιος πλανήτης.
- β. Όλοι γνωρίζουμε τους λόγους, που οδήγησαν σε αυτό το αποτέλεσμα.
- γ. Η Κρήτη, στην οποία βρίσκεται και το φαράγγι της Σαμαριάς, είναι ένας από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας.
- δ. Δεν πρόλαβα να το δω την πινακίδα του αυτοκινήτου που μας χτύπησε.
- ε. Ήμασταν τόσο πολύ κουρασμένοι από την προηγούμενη μέρα, ώστε μας πήρε ο ύπνος και δεν προλάβαμε το πρωινό δρομολόγιο για την πόλη. Το λεωφορείο, το οποίο χάσαμε, έφευγε στις οχτώ το πρωί.

3. Να βρείτε τις αναφορικές προτάσεις στις περιόδους που ακολουθούν, να τις χαρακτηρίσετε ως ονοματικές ή επιρρηματικές και να αναφέρετε το συντακτικό τους ρόλο.

1. Μπορούμε να πάμε όπου θέλεις.
2. Όσοι θέλουν μπορούν να παρακολουθήσουν το μάθημα.
3. Τα πράγματα δεν πήγαν όπως τα περίμενα.
4. Ο Γιώργος, ο οποίος κατάγεται από την Αθήνα, σπουδάζει φέτος στη Θεσσαλονίκη.
5. Όποιος δεν μπορεί να έρθει, ας με ενημερώσει.
6. Προσπαθήσαμε όσο μπορούσαμε να σώσουμε την κατάσταση.
7. Θα κάνω ό,τι πεις.
8. Έδωσα τα ρούχα που δεν μου έκαναν.
9. Όσο κι αν προσπάθησα, δεν τα κατάφερα.
10. Όποτε πάω στο χωριό μου, περνάω τέλεια